

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Na deň svätého Štefana.

Veľký sviatok slávia katolíci Uhorska dňa 20-ho augusta, pamiatku to prvého a najväčšieho kráľa svojho.

Smutno, že len katolíci vzdávajú obetu svätému kráľovi v podobe úcty a vrúcnej modlitby, kdežto iné vierovyznania ani s najmenším neprekazujú poklonu, lásku a vďaku oproti svätému kráľovi, ktorý základ krajiny založil a poistil jej budúcnosť, ktorý na kresťanskú vieru obrátil pohanský národ, surové obyčaje a spurné mravy jeho zmenil na krotké a láskyplné, ktorý miesto večitého boja k mieru a k užitočnému zamestnaniu priučil národ, ktorý s prísnyimi, ale zároveň spravедlivými zákonami riadil krajinu a vyznačil smer nástupcom, ako majú národ viesť, v jednote udržať, spásu, rozkvet a dobrobyt ubezpečiť. Hovorím, jedine katolíkom je kráľ tento veľkým a svätým.

Teda ani to nezaslúžil tento kráľ, aby deň 20. augusta krajinským sviatkom bol? Ani to nezaslúžil tento kráľ — práve od tých, ktorí za najväčších vlastencov, za najvernejších synov vlasti držia sa, ktorý jedine pre seba zaujali cit tento — aby akú-takú úctu preukázali oproti prvému a svätému kráľovi?

Smutno, veľmi smutno!

Táto nenávisť oproti svätému prezradzuje, jakí ľudia sú oni a čo mieňa o tom, ktorého oslavujeme. Ale nič zato! Preto sviatok náš nie je menším. Úcta a oddanosť naša milšou bude svätému kráľovi, lebo náš bol on, tých totiž, ktorí sme jemu najvernejší až podnes.

Nevystatujeme sa s naším vlastenectvom, nevykrykujeme o ňom a neprisaháme sa, že len

my sme verní vlasti synovia, lebo však s našou vierou vlastenectvo je spojené. Kto je dobrý katolík, je aj pravý patriota. Tak to hlásal aj sv. Štefan, ktorého pamiatku svätíme.

Vyššie 900 rokov pominulo, čo bol korunovaný korunou, ktorou ho Pápež Sylvester II. obdaril, ale my, ktorí dejiny národa poznáme, vidíme pred očami udalosť túto tak jasno, ako ona stala sa. Vidíme radosť kráľa, s ktorou dar a vyznačenie Pápežovo prijal. Vidíme, s jak posvätným a blaženým citom vrhol sa na kolena pred Blahorodičkou. Vieme si pomysleť, jak vrúcnu modlitbu zaslal k Všemohúcemu, prosiac Ho, aby prispel k pomoci a dal mu dostatočnej sily, žeby národ blaženým učiniť a na kresťanskú vieru obrátiť mohol. Vidíme, jak horlivý apoštol tento hlásal Kristovo učenie po krajine. Jak porazil, prinútený súc k tomu, mečom odbojníkov a povstalcov pohanských, ktorí protivili sa mu. Jak staval kostoly, školy a kláštory. Jak zakládal biskupstvá a rehole z toho cieľu, aby národ v kresťanských mravoch, v kresťanskej láske a cnosti udržal. Ako starostlivý otec bedlil o národ. Hájl ho od násilnosti a krivdy. Spravedlivosť sám prisluboval, lebo prístup mal k nemu hoc kto. Nemal vysoko platených ministrov, ablegátov, nadzupánov a nesmierny počet úradníkov, ktorí dnes tak výborne riada krajinu a blažia národ; ale mal kolo seba mužov, ktorí tou istou láskou, oddanosťou, a spravедlivosťou boli oproti národu, ako svätý kráľ. Pri takomto panovaní národ hoc vstred cudzých kmenov býval, pokoj požíval a šťastlivý bol, lebo sv. Štefan neprenasledoval nikoho pre reč, ba prísne naložil milému synovi svojmu Imrichovi, ktorý nápadníkom jeho mal byť, aby hľadel svornosť udržať v krajine a ná-

rodnosti k sebe nachýlif, lebo ony budú obrana preňho.

Vidno z tohoto, že jak múdre riadil krajinu sv. Štefan, jak žiarlive a otcovský staral sa o dobrobyt národa. S týmto tak silní základ ústavy založil, že národ za stá rokov vstave bol prestáť ukrutné vojny, porážky a války bez toho, žeby nepriatelia zničif ho mohli. Preto je sv. Štefan veľkým kráľom, a preto svätíme jeho pamiatku.

Keď porovnáme dobu jeho s našimi pomermi, srdce naše naplní sa žiaľom a tráplive vzdycháme:

Kde si svätý Štefan, Teba národ žiada!

Kde je jeho blažený a spokojný národ?

Kde sú jeho spravедlivé zákony?

Kde kresťanské mravy a bohabojnosť, ktorú sám hlásal?

Kde je láska, spokojnosť a svornosť v ktorej národ jeho žil?

Ani len stopy po tomto!

900 rokov pominúlo od doby sv. Štefana. Národ v počte zväčšil sa. V každom ohlade pokrok spravil. (Jedine v mravnosti a vo viere upáda). Všade modernosť, vynálezy, zdokonálené stroje a učenosť zastúpily miesto jednoduchosti, v ktorej národ sv. Štefana nachádzal sa, a pritom všetkom biedni, zožobráčení a nešťastliví sme, a zúfanlive voláme: Kde si svätý Štefan, Teba národ žiada!

U Boha je On, ktorému celý život verne slúžil. Jedine pamiatka a pravá ruka s ktorou tolko dobrodenia konal, s ktorou národ žehnal a chrámy zakladal, zostala nám. Oboje sú nám sväté a milé.

Doista hľadí na nás z vysosti, vidí krivdy, nespravедlivosti a prenasledovania, ktorým väčšina národa (chudoba) vydaná jest. Vidí nadvládarenie nenasítených a nesvedomitých «riaditeľov» krajiny. Vidí šírenie sa pohanstva a nemravnosti, čo novomódne zákony a takzvaná vzdelanosť, a slobodnomyselnosť rozširuje. Vidí hynutie národa v otroctve dovandrovanej židovskej sberby, ktorá telo a dušu jeho otrávuje. Vidí ďavy ľudu, jak so žobráckou palicou do cudziny sfahujú sa, horekujúc a preklínajúc riaditeľov, ktorý domoviny povzbavili ho a do otroctva vyhnali. Oh, vie svätý kráľ o smutnom osude, o súzbach našich. Čuje zúfanlivé volanie: Kde si svätý Štefan, Teba národ žiada. I doista oroduje

za nás u Boha, aby mal milosrdenstvo nad nami. Veď nie dobrovolne klesá, trpí, kazí a roztrasuje sa národ. Bez hraniční liberalizmus a nesvedomitosť panujúcich liberálov mu k tomu dopomohli. A práve preto Boh bude mať útrpnosť a vyslyší prosby svätého kráľa.

Obracajme teda zrak a srdcia k svätému Štefanovi. Zapáľme obetu lásky a oddanosti v srdciach. Prosme Ho, by nás neopustil, nech lieči krvácajúce rany naše, nech oroduje u Boha, aby doba kresťanského panovania znovu nastúpila u nás. Aby národ za súzby, za trápenia a za otroctvo, v ktorom nachádza sa pokoj, blaženosť a dobrobyt obsiahol.

Oh, svätý Štefane, vyslyš prosby naše a neopust verných tvojích!

Ondrej Hladký.

POLITICKÉ CHÝRY.

Košsuthova strana za samostatné colné územie.

14-ho t. m. vydržiavala strana Košsuthistov valné navštivení poradu, na ktorej predne pojednávaly o tých slávnostiach krajinských, ktoré z príležitosti 100ročných narodenín nebožtíka Ľudevíta Košsutha po celej krajine a zvláste v Budapešti odbýval sa majú v septembri. Uzavreto, že František Košsuth *v mene celého uhorského parlamentu* (?) položí venec na hrobitov Košsutha.

Nie menej významný bol druhý bod porady. Totiž o tom pojednávalo sa, aké stanovisko má zaujať strana Košsuthistov voči novému vyrovnaniu s Rakúskom. Ohľadom na toto vyriekla porada Košsuthistov, že tak predešlé, jako aj terajšie vyrovnanie naše s Rakúskom považuje za škodlivé a zkázonosné pre Uhorsko. Hlása, že pomery naše dospely už k tomu, aby zariadilo sa Uhorsko samoštátne a zaviedlo samostatné colné územie. I preto všemožným spôsobom na tom bude pracovať strana Košsuthistov, aby *prekazila* akékoľvek vyrovnanie medzi Rakúskom a Uhorskom, z tejto príčiny vydržiaval bude ľudové shromáždzenia v záujme samostatného colného územia. V mesiaci auguste a v septembri vydržiaval majú také shromáždzenia v mestách: *Debrecíne, Hódmezővásárhelyi, v Marošvásárhelyi* a iných.

Či takáto akcia Košsuthistov bude mať voľakého úspechu je až veľmi pochybné. Úspechov mohla by strana táto len v tom páde očakávať, jestli by bola vyriekla a zaviazala sa parlamentáru obštrukciu provádzať proti vyrovnaniu na sneme. Toto ale porada Košsuthistov nevyriekla, a tak je len prirodzené, že verejná mienka bude

považovať akciu túto Koššuthistov najmenej za neuprimnú tak, ako vôbec všetky vyhrážky Koššuthistov namierené proti vláde v posledných rokoch.

Strana Koššuthistov nebude, ani nemôže mať za sebou väčšinu národa uhorského, asíce preto, lebo Koššuthisti bojujú za tie najradikálnejšie zákony cirkevno-politické: ako: recepcia židov, civilné manželstvo a tiež *shabanie* všetkých cirkevných majetkov a za vyhostenie výučby náboženstva zo všetkých škôl.

So samostatným colným územím odtrhli by sme sa docela od Rakúsov, iba panovníka mali by sme spoločného. Mali by sme teda vojsko vlastné s veliteľskou rečou maďarskou, mali svojich vlastných velvyslancov a či konzulov, i sami by sme určili si mýta. Teda prievrat by tu nastal veľiký a to drahý.

Ponevác ale akciu Koššuthistov za vážnu považovať nemôžeme: preto i o nej veríme len tolko, že je to *politika vlády* našej oproti Rakúsku, aby odvolávajúc sa na hrozby Koššuthistov mohla nátlaky robiť teraz pri vyjednávaní na Rakúšanov.

Napravení notári.

Pánom notárom po palecch klepnúl minister vnútorných záležitostí. Niektorí notári totižto, od tých, ktorí do Ameriky cestujú pod rozličnými titulami peniaze drancovali. «Idem ti prosbu napísať», «idem slúžneho podariť, daj mi na cestu, idem k viceispánovi, zaplať za svedectvo» atď. a Janko len platil. To sa dozvedel minister, prísne naložil stoliciam, aby dozeraly notárov a im prísne zakázali ľudi zdierať; áno notári sú povinní *zdarma* svedectvo vystehovateľcom vystaviť.

Vyjednávanie s Rakúskom.

Minulého týždňa navštívil rakúsky ministerpredseda Koerber uhorského ministerpredsedu Szélla v Rátóte, na majetku to Széllomom.

Úradné a polouúradné noviny tak maďarské ako aj rakúske, udávajú o tej schôdzi dvúch ministrov len tolko, že za jeden celý deň pojednávajúc páni ministri zopakovali si a ustálili všetko to, v čom doteraz vzájomne usrozumeť sa mohli. Ale vyjednávanie vraj ešte ani zďaleka je nie u konca, ponevác jesto ešte celý dlhý rad rozličných otázok, o ktorých nútné budú ďalšie vyjednávanie.

«N. P. Journal» udáva, že medzi ministrom orby Darányim a ministerpredsedom Széllom, nastalo nedorozumenie dotyčne vyrovnania. Asíce, že Darányi všetkou silou vzpiera sa proti tomu, aby zaviedly sa nízke mýta na obyľia medzi Rakúsko-Uhorskom a Nemeckom, ďalej bezpodmienečne žiada i to, aby výrobky fabričné, ktoré na územie Rakúsko-Uhorska prevážať sa budu z cudzích krajín, nepodliehaly vysokým mýtam. — Darányi totiž obáva sa vraj, že pri nízkych mýtach na obyľia, naše obyľie vývažané do Rakús bude utracať na cenách preto, lebo Rakúšania budú si môcť z cudzozemska (Nemecka atď.) za lacné peniaze zadovážiť obyľie, a naše budú kupovať za cenu takú, aká sa im bude páciť nám

pomiknúť. Ďalej, že keď by výrobky fabričné prevážané z cudzozemska na územie Rakúsko-Uhorska podrobené byly mýtam vysokým, v tomto páde, že nebude nám možno tieže od inakial zadovážiť iba z Rakúska, bo z cudzozemska následkom toho vysokého mýta prišly by nám všetky drahšie.

Pravdepodobné je, že p. minister Darányi skutočne takto zmýšľa; i to je jasné, že stanovisko jeho najlepšie zodpovie záujmom Uhorska. Ale otázka je, zdáľiz nebude museť ustúpiť p. Darányi Széllovi a Koerberovi? Doteraz len tolko vie sa, že Széll všemožne usiloval sa nakloniť Darányiho — ale zdáľiz sa mu to podarilo alebo nie: o tom už nikto nič nechce vedieť.

Ostatne, my sme toho náhľadu, že tieto strachy o vzpieraní sa Darányiho, budú len umelecky narafičené tým cieľom, aby vláda uhorská takým činom mohla aký-taký nátlak robiť na vládu rakúsku. Keď ale príjde k veci, aj p. Széll aj pán Darányi príjmu vyrovnanie bez všetkých vašich prekážok.

Liberálne gazdovanie v Sabadke.

Keby sme nepoznaly výrostky našej municipálnej administrácie, aj my pýtali by sme sa, ako to bolo možné, že v jednom z najkvetúcejších miest uhorských za osemnásť rokov vyše dvúch millionov korún premárnili, bez toho, že by sa to bolo spozorovalo; ponevác ale tú slávnú administráciu poznáme, kde pri každej revisii — česť výnimkám — všetko nachodí sa «v najkrajšom poriadku», nevidíme v tom nič podivného, a keď predsa zaoberáme sa s tým, robíme to len zo žurnalistickej povinnosti, aby bolo, čo načíť, registrované. V Sabadke tak pekne šafáрили, že premanipulovaly sa ešte aj iné milliony bez vedomia mestského zastupiteľstva; veď len na nesohnateľné preddavky vydalo sa 77.00 korún. Ako vládny komisár konštatoval, byly účtovnícke a pokladničné knihy falšované, číslice vyškabané a inými nahradené. Bolo to zaiste len tak možné, že bol v tom zapletený celý rad úradníkov, z ktorých každý mal na «práci» a na zisku istý podiel. Mesto postavené je teraz pod štátnu kontrolu a proti náčelníkom zavedené je disciplinárne vyšetrovanie.

K defraudácii v budapeštianskej všeobecnej robotníckej pokladnici.

Následkom veľkej defraudácie pri budapeštianskej všeobecnej robotníckej pokladnici zas prepustili dvoch úradníkov pokladnice: Franca Kamutitza a Ludvika Techolda. Techold ufujazdil a kráľ. zástupníctvo vydalo proti nemu zatykač. O pomeroch pri robotníckej pokladnici, ktorá stojí úplne pod vedením socialistov, «Pol. Ért.» píše nasledovne:

«Pri všeobecnej robotníckej pokladnici už dlhé roky vedie sa boj proti náčelníkom pokladnice, ktorí si však nápadov veľmi navšimali, ponevác vždy vedeli spôsob, ako si majú okolo seba shromaždiť isté vrstvy, s ktorými si potom zabezpečili väčšinu. Pokladnica jestvuje 27 rokov a tajomníkom tejže pokladnice bol Jakub Kürschner.

Tento Jakub Kürchner ako tajomník má 6000 korún čistého platu. Ináč stránka socialistov vôbec hojne honoruje činnosť svojich verných ľudí. Lekár pokladnice dr. Žigmund Csillag ako sa hovorí, fahá 12.000 korún čistého platu. Podtajomník Adolf Kiss dostáva 5200 korún; povestný knihvedúci Štein má 4000 korún hotového platu; krom toho však aj privrženici menšieho kalibru, hlavné živly terajších socialistických pohybov, tiež sú dobre platené, ako August Pelcéder, Franc Klárik, Emanuel Buchinger, Eugen Matoš, Karol Kiss a Karol Tesars a iní, ktorí fahajú z pokladnice mesačne po 200 kor. Kol. Šteiner, ktorý bol stolárskym tovaryšom a ako taký z dôvery robotníkov dostal sa do pokladnice stolárov, po rozpustení a spojení sa tejto so všeobecnou pokladnicou dostáva 260 korún platu. Starý Karol Rachmaul, bývalý krémár v Dob-ulici, ako predseda za toto čestné postavenie dostáva 10 korún na deň.

Z tohto vidieť, čo sú to tí socialistickí vodcovia. Sú to všetko páni, ktorým práca smrdí (ale nesmrdia im groše úbohých robotníkov) Preto sa snažili stať úradníkmi pri robotníckej pokladnici, kde bez všetkej práce z krvopotných groší chudobných hrdľujúcich robotníkov fahajú masné platy, strúhajú veľkých pánov a búria statočných ľudí proti základom spoločenského poriadku. To len blázon uverí, žeby pri robotníckej pokladnici bolo treba toľko úradníkov, ako pri tom najväčšom peňažnom ústave. tým menej, ponač robotnícke pokladnice nezaoberajú sa z ľázkými peňažnými manipuláciami. Jednoducho musia peniaze len inkasovať (t. j. vlastne len prevziať ich od zamestnávateľov, ktorí ich stiahnu s týždennou mzdou robotníkov) a tým, ktorí sú odkázaní na podporu, vydať. K tomuto netreba žiadneho väčšieho aparátu, len viac svedomitosti a nebudaj za bankárov povýšeným tovaryšom táto chybuje.

Zatváranie reholníckych škôl vo Francúzsku.

Pred týždňom ešte prinášaly noviny také zprávy z Francúzska, že zatváranie škôl reholníckych deje sa bez väčších výtrzností. Mníšky — tak sa to vtedy písalo — opúšťajú kláštory svoje bez odporu, a už so strany obyvateľstva ničo žiadnej protivy.

Novine zprávy však svedčia o tom, že pobúrenie katolíckych veriacich vo Francii neutišilo sa. Na to pokazuje i tá zpráva, ktorú podal sám ministerpredseda Combes na ministerskej porade. Udal totiž, že novšie pohyby katolíkov proti zatváraniu škôl reholníckych nabývajú rozhodného rázu *royalistického*. (Royalistami menujú sa tí, ktorí by chceli na miesto terajšej republiky francúzskej uviesť späť, kráľovstvo a posadiť na trón kniežata orleánskeho).

Z podrobnejších zpráw dozvedáme sa, že n. pr. v *Plougonvelin* a v *Ploumoguier* upotrebili k vyvedeniu mníšiek z kláštora *jednu kompaniu pechoty*. Obyvateľstvo volalo mníškam na slávu a privolávalo: «Slobodu! slobodu!»

V Ploudaniel-e zase zatarasili sedliaci všetky cesty, vedúce ku kláštoru klincovými drótami, a pred samou

bránou kláštora vykopalí obrovský jarok, ktorý naplnili s vodov.

Financminister osvedčil sa, že proti takýmto a vôbec royalistickým pohybom upotrebí zvláštnu prísnosť, a v tomto smysle že už aj upravil štátnych fiscusov.

Do Ameriky.

Bolo to vo štvrtok minulého týždňa, vybral som sa na železničnu stanicu večer o 8-mej hodine, aby som dočkal môjho priateľa, ktorý s najbližším vlakom mal prísť, aby mňa navštívil. Jako som do čakálne vstúpil, celá bola preplnená ľuďmi. Mužskí pekne v čiernom vyobliekaní, ženy zas s batohami na chrbtoch. Hluk bol veľký. Dlh som rozmýšľal, čo by to malo znamenať, až konečne jedon z nich mi vysvetlil, že sú to ľudia zo susedných obcí; chlapi idú do Ameriky, a ženy, detí ich odprevádzajú. Tiež mi doložil, že mnoho je tuná i takých žien, ktorých manželia sú už dávno v Amerike, a tieto zas len preto sem prišli, aby skrz odchádzajúcich dačo svojim manželom odkázaly, alebo aspoň, aby ich pozdravíť daly.

Do Ameriky každý boží deň toľko ľudu sa hrnie, že sa tomu divíme, kde sa tam pomestia; a veru o krátky čas hrozný vidiek bude bez ľudu jako vymretý! Či sa ten ľud už tu vyživíť nemôže, alebo snáď nejakí agenti ho zvädzajú? — Áno agenti, ale akí!

Idem sa od cestujúcich dozvedieť o príčine jejích odcestovania.

— Ja, — hovorí jedon — som zo susednej obce S. My by sme pokojne žili, ale náš rychtár s roka na rok horšie nakladá s nami. Vyberá dane koľko sa mu páči; kto mu zlé slovo povie, toho dá na fiškála. My sme ho žalovali pri stolici, ale tí páni sa z nás len vysmiali. — Sprostí sedliaci, vy žalujete rychtára — povedal nám hajdúch — veru nič neurobite, on je liberál, ku voľbe štyroch voličov dovedol na liberálnu stranu.

Však ale jedon skúsený človek, mašinista, nám povedal: Vy ste ešte prisprostí, vy máte ísť do Ameriky sa učíť, tam vám povedia, čo treba s takými stoličnými pánmí robiť, ktorí zo sedliaka žijúc, jeho si nevážia a z neho posmech robia.

— V našej obci R. — hovorí druhý — sme mnoho boli dlžní židovi za pálenku. Keď ale pri

sv. Missiach sme sa pálenky zriekli, žid-krčmár nás pravotíť začal, a dal nám majetky predávať. My sme si na to peniaze zo sporiteľne vyzdvihli, aby sme sa žida striasli. Teraz ideme do Ameriky, aby sme si dlžoby vyplatili.

— Nuž, — poviem ím — veď dľa zákona za dlžobu krčmárovu len šesť korún slobodno prisúdiť!

— Ó, Pane, keď sme to pri súde pripomenuli, sudca nás okričal a nám povedal: každý statočný človek, keď v krčme naborguje, má si i zaplatiť — Okrem toho u nás fiškáli sú najviac židia; máme síce dvoch i kresťanov, ale tí sa židov boja a ešte viac pýtajú, ako židovski fiškáli.

— V obci našej T. zas, — hovorí tretí — máme pekný urbársky majetok, každý druhý rok predáme šlóg z neho, za ktorý dostávame okolo 6000 korún. Tie peniaze mali by sa podeliť medzi nás. Ale hľa, ztratia sa. Rychtár, notár ích v krčme strovia, áno i slúžnodvorskému sa z toho dostane, ba áno i náš duchovný s nimi drží, lebo nás nezastane. My sme boli žalovať u hlavného župana, on i vyšetrovanie nariadil, ale to sa tak previedlo, že si za šťastie máme považovať, že nás nedajú pozatvárať do žalára pre ublíženie na cti. Veď ten slúžnodvorský, ktorý bol s vyšetrovaním poverený, musí za dobré uznať akékoľvek účty, v ktorých sú i jeho litre vína naznačené. My tedy platíme od hory našej dane, keď si ale vezmeme dreva z našej hory, za to nás pokutujú.

— Mój človeče, pre vás je Amerika, tam vás naučia, ako sa máte držať oproti takým panákom, ktorí v krčme vaše peniaze prepijú.

— Štát drevo zo štátnych hôr celej stolice odpredá jednomu človekovi, pravda židovi; žid upadnul na majetku: bankrotiroval, drevo mu skontraobantovali, a tak všetko drevokupectvo je v našej stolici zastavené. Ponevác ale naša obec V. takrečeno celá len z plníctva sa živí, nám inšie nepozostáva, ako ísť do Ameriky si chlieb vyhľadávať. Keby štát dal tých 20 šlógov osobitne do licitácie asi dvadsať drevokupcom, vtedy keď i jedon by upadnul, zostalo by ích devätnásť, a drevokupectvo by nesklo.

— Ja som zdedil pekný majetok po svojom otcovi, — hovorí piaty. — Mój otec bol striezlivý, pracovitý, gazdovlivý, len jednu chybu mal, že sa hockomu, kto mu dal sklenku pálenky, na vechslu (zmenku) podpísal. Títo ale nesplácali

zmenky, majetky ím popredali a nezaokryté zmenky teraz ja, jakožto dedič majetku po mojom otcovi, platíť musím; ustavične mňa pravotia! Načo že to dajú sedliakovi na zmenky peniaze? Dlžoba obnáša 2870 korún, idem tedy do Ameriky, aby som ju vplatil.

Jako sa takto s ľudmi shováram, vôjdú dvaja žandári do čakálne, prezerajú, či má každý z odcestujúcich pass. Keď zbadajú, že je zlý, odberajú mu železničnú kartu. Ale veru i na mňa bokom pozerajú. Myslím si, títo sa nazdajú, že som ja nejaký agent, že zvädzam ľud do Ameriky. Preto som sa od ľudí oddialil, aby i mňa žandári nepojali so sebou.

Konečne očakávaný vlak došiel. Plač, nariekanie rozlieha sa po čakálni, otec vytrhne z náruč svojej ženy chlapca a ho vybozkáva, konečne vsadnú do vozňov, vlak sa rúša, ženy kývajú za nimi rukama, a teraz len ešte nastane plač, ani na pohrabe lebo nejedon z nich na veky sa lúči z tohto kraja. Veď je ten kraj tak ďaleko, cesta nebezpečná, a tam zas práca namáhavá, že pri nej ľahko živor utratí a tiež hodina smrti neistá.

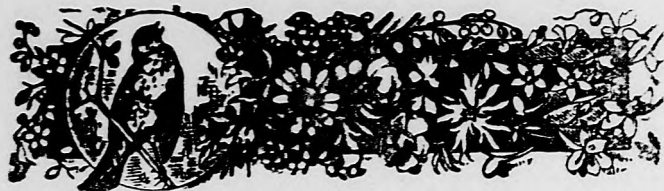
Choď, úbohý ľudu, vesluj ta za more; Boh všemohúci nech Ťa tam sprevádza, — myslím v sebe, — veď teba len vtedy tu našli, keď si daň mal platíť, keď si mal vlasti, jako vojak slúžiť, ináč nad tebou nik nemal utrpenia; tvoje sťažnosti natrafilý hluché uši, nik fa nezastal. Choď do novej vlasti, pracuj tam usilovne, buď gazdovlivý, striezlivý, aby si sa šťastlivo navrátil k tvojej žene a k tojím deťom. Možno, že do toho času premení sa u nás všetko na lepšie, veď ani tá zima, ani ten dážď na veky netrvajú, predsa sa len oteplí, a slniečko zas pekne začne svietiť a hriať. Možno ale, že i ty sa tam niečo naučíš, a nového, smelého ducha donesieš so sebou, a obrodí sa náš úbohý ľud hornouhorský.

Ako vlak odišiel, len vtedy som zbadal, že môj priateľ z neho sostúpil, ktorého keď som uvítal, on mi rozprával, že veru celý vlak je Amerikánmi, t. j. do Ameriky cestujúcimi preplnený.

Javorský.

Pút. Dňa 7-ho septembra pôjdu slovenskí katolíci Jozefovskej farnosti na «*Mária Bešňov*». Pút pohne sa o 6 hod. ráno. Na milostnom mieste 8-ho t. j. na druhý deň bude sv. omša i kázeň. Prosíme naše katolícke obecnstvo, by nesťažovalo si pripojiť sa k našej púti čo v najväčšom počte.

Vincenc Jonecz, spevár.

BESEDNICA.

Puffi.

No Puffi prečo honíš mačky?
fuj! nech' ich v pokoji!
veď inďa s nimi chodíš hračky,
kým Marča podojí.

Ha — viem už, aká príčina je,
že na ne z vrška máš;
tým Marča trochu mlieka praje,
nuž a ty tiež si náš.

I včul fa ona odohnala,
keď ím si mlieko žral;
nuž po chrbáte srsť ti stala,
a k brechu hnal fa ziaľ.

Ty strážiš dom i dvor i staje;
nuž poď, ja žrať ti dám.
Viem nik ti veru nedopraje,
jak kočkám mršinám.

Tichomír.

Zo života sklenárov.

Vieš ty čo Jano, akosi nám neukazuje sa po tých fašiangoch na tej sklárke. Ako som prišiel do Oravy ani na ten chlieb nemôžem zarobiť; Bože môj, aké to máme teraz časy! Kedysi pred pár rokmi si sa i nasýtil, napil, a ešte ti zvýšilo. Pamätám, keď sme prišli na hody domov, celý stôl som ceduliami vyložil; mal som začo domácnosť obriadit; veru som nieraz prikotúlal súdok 50 holbový goralky, lebo bola lacná. Teraz ani neužiješ, ani nevypiješ i nič nemáš. Teraz keď si toho skla kúpiš, nachodíš sa z obce do obce a nič neutržíš. A v tej mizernej Orave sa nakúkaš zpoza krošne, kde fa zavolajú oblok zrobiť.

Keby si pri robote aspoň tej kapustnice s kulašou ovsenou dostal, ešte bys' snád odložil pár groší, ale takto sotva že nohy vláčiš pod sebou. Domov by som šiel, nuž ale čo tam vykonám? Jiesť sa len chce, peniaze sú potrebné pre ženu a dietky, aj krémárovi interes od peňazí, aj čo som naborgoval. Od školy som ani krajiara nedal, veď učiteľ môže počkať. Židovi skôr vyplatím, lebo mi zase požičia. Žid je prvší, až čo mi zvýši, to dám učiteľovi. Teraz sa aspoň ako-tak prechovám, a žena s deťmi musí len tiež dajako škvrlif.

Sklo som v Ústi od Mereša zborgoval. Keby len dal Boh šťastia, čo by som môhol tomu Merešovi dačo priplatiť, a žene na tú kukuricu dačo poslať, bolo by dobre!

— Ej, bratu môj Jurko, ako že ti zas Mereš priboruje skla, keď si mu ešte nič nepriplatil, a peňazí nemáš, krošna prázdna. Veru ty zle gazduješ, ja to len z ďaleka pozorujem a myslím si už dávno, že ty vyjdeš na tvoje staré kolená na psí tridsiatok. Ja som myslel, že si ty už Mereša dávno zkončil. Ako že mu od hanby do očí pozreš, ty pluhák? Veď ty nikoho nezkončíš, len so židami máš robotu. Židia sú ti prvší; ale čuješ bratu, ja tak myslím, že aj židia budú mať s tebou robotu, len sa ich nechráň.

Vieš, čo ti poviem? Tohoto sa drž: Ja som Ján, ale som nad sebou pán! Či ty nevieš, keď som bol doma na fašiangy, ale či si ma vtedy videl, žeby som aspoň raz bol u Pinkusa v krčme? To nie!

— A ty Jano sa nazdávaš, že ja som tiež vysedával v krčme? No čo som tých pár litrikov dal doniesť, to sme si obadva so ženičkou aj s deťmi vypili; veď to nie taká hrúza. Veď som teraz i tak sudami negúlal ako inokedy; raz do roka obadva domov prijsť a hrdlo si neobvlažiť? Veď aspoň doma toho trochu užijem.

— Nuž, veď ste vy veru jednaki aj s tvojou ženou. Keby si ty radšej tvoju ženu do poriadku dovedol, lebo ti priadená, zvonce, plátno do zálohu nosí za tú besnú goralku. Ej, keby to moja žena tak robila, ja by som jej väzy vykrútil! Či si ty nemohol doma sedieť teraz, keď je vo svete bieda? Za tie peniažky čos' prepil, môhol si so ženou a s deťmi dobre nažívať; veď ty či zarobiš dačo, či nezarobiš, tebe je jedno; len lochceš tú zranicu pekelnú. Veru ti tá goralka hrdlo zasmradila a peniažky vyprázdnila! Či ti to bolo treba, keď teraz musíš prosit o kúsok chleba medzi svetom a žid fa vysmieva za tvoje peniaze čos' prepil uňho? Ešte si sa musel prosit, aby ti na cestu požičal. Či to nie hlúposť židovi sa klaňať za svoje vlastné mozole, pritom nielen peniaze ale i rozum utratil i lásku, pokoj medzi ľuďmi aj domácimi, i živnosť pre dietky, ktoré plačú od biedy. Veď je to hrích proti Bohu takú hanbu trpeť!

Vieš Juro, práve som prišiel pre soľ do krčmy, keď si žida prosil peňazí požičať na cestu. Prvý raz sa ti ani neohlásil. Potom si rozkázal do litra pálenky, zase si prosil požičať, a sa ti ohlásil len z nadutosti, ešte fa dobre nepočul. Potom si rozkázal viac; pravda ty si už mal dosť v hlave, ale svetu si rozdával. Dal si vykotúlať súdok piva a 12 fľašiek pivových na stôl, a ku každej fľaške sviečku postavil a zapáľil. Či je ozaj nie bláznom človek opitý? Potom si šiel do bočnej izby, prosil si žida: Jakže, pán urodzení, pán krémár to mi urobia, čo ich prosím?! Žid ti povedal: počkajte príjdem hneď, potom vám poviem. — No či tak nebolo?

— Veru bratu môj, ja sa neviem rozpamätať, bo som bol opilý, sám uznám. Nuž ale čo som mal robiť? Ja som, že dačo zmäkne ten žid.

Veď on zmáknul, keď mal na pečienku! Ale ty si ztvrdnul na druhý deň, keď si si zavesil hodnú čiapku v krčme do tej hrubej knihy, keď si v ten deň viac prepil ako ti žid na cestu požičal.

Ej, Jano, už by som fa aj vyhrešil, čo ma tolko

doberáš? Veď čo som vypil, to som vypil za svoje, nie za tvoje.

Veru, Jurko, tak bolo; ešte ti poviem, ale krok ďalej od teba, aby si ma neopálil kyjom. Ale si žida neprosil, keď z dvora prišiel poznovu, potom ti sľúbil požičať, ale iba do Veľkej Noci, aby, keď prideš, požičku si vyplatil. Kde že ich vezmeš? Veľká Noc prešla, už Turíce tu, a peniaze u Boha. Nuž ale ja že by som sa židovi prosil za svoje, klaňal sa mu, urodzenkým, veľkomožným ho menoval! Ej bata lelki! musel by pre mňa každý žid zprašivieť, keby takí ľudia boli ako ja na židov! Pravda, židovi žiadnému bez viný neublížim, ale mu veru osuhu i tak nezrobím. Ja vždy židovi poviem: vieš čo, žide, ja z teba príklad beriem. Keď ty nepiješ a sa neopiješ, ani ja nejdem piť. Keď ty, žide, vyžiješ bez piatky, aj ja vyžijem! Tak bys' mal i ty, bratu, robiť.

Či fa žid nevysmeje, že tak piješ? Veď to moja sprostá kotrba vie! Či to nie hlúposť darobne si žida na krky zavesiť? Veď ho ty nosíš na sebe; ten fa tlačí ako zlý duch, bo si ty dal vtlačiť sám do jeho hrubej knihy, veď on fa tam nevolal. Pozri sa, kolké má grunty náš žid, a za čo? Za vodu! Aj hory veľikánske i peniaze z našich mozoľov aj krčma naša, ako kaštieľ. Škoda, ale Pán Boh zachovaj! Dobré, že tie naše dietki tam dakedy nezahluší i toho učiteľa. Krčma malovaná, škola otrhaná. Veru v každej obci v našom Uhorsku každý občan nech pozre a povie tieto slová: Ten grunt, čo ten alebo ten žid má, to sme my občania prepili, lebo ten žid nedoniesol zo sebou, veď iba jeden batoch na chrchte doniesol, keď z Polskej prišiel.

Mňa, vidíš, netlačí bieda. So židom nemám nič. Merešovi som zaplatil, čo som bol dlžen. Mojej žene som živnosti kúpil za to, čo som mal prepíť. Na pokoji som. Mne je teraz byť kdekoľvek. Biedy sa i vo svete nebojím, keď dobre stojím; a čoby ma tá stará bieda aj trochu pritlačila, veď mi Mereš v Usti zborguje; ale tebe čo?

No vieš čo, bratku, od dnešného dňa ani ja, ani moja žena, ani deti viac piť nebudeme. Nech ho tam sto striel páralo aj so židmi, aj s goralkou. Už fa posluchnem, lebo vidím, že *kto židu o ten smrad prosí, že biedu vo flaši do domu nosí.*

Vieš Janu, jak ja domov na Veľkú Noc pojdem, zaraz pojdem do fary ku nášemu dobrému pánkovi i s mojou ženou aj so synmi a s dcérami i druhých budem verbovať, aby išli sľubovať od tej goralky prekliatej.

— Jurko, to si môhol dávno urobiť, keď ich šlo po 50 ľudí každú nedeľu ku oltáru sľubovať; veď si iba ty zostal ako ztratená ovca.

No, Janko môj, veď keď ja som málo na Borovo do kostola chodil. Ráz som šiel na Hutty, ráz do Chlebníc pre svoju potrebu.

Tak, Juro? Planá ovca sa všade tratí, kým ju vlk nezdrapne. Veď fa už i tak má čert v pazúrach, len sa nevymotaj z nich, ale ti bude garbiariť na tvojej koži. Teraz sa ti už bieda vymotaj z čertových pazúrov. Kebys vedel, aké má náš páňko krásne kázne! Ten najsprostejší človek ím môže porozumeť. Také kázne má aj Bonk

v Lipnici, poučné a zreteľné, že fa musí pohnúť na svedomí.

— No vieš Janko drahý, ja fa idem nasledovať; ja len na Borovo budem do kostola chodiť, lebo ma tie missije pohly. Aké to boly krásne kázne, až ma taký mraz bral, čo som to pohrešil v mojej nevedomosti, zaslepenosti. Len ten zvyk, tú obyčaj zlú nemôžem ztratit. Len keď mám groš dajaký, zaraz ma tiahne do krčmy, ako by ma dakto volal.

— Vieš, bratu môj, tomu odvykneš. Len sa ty mojej rady drž. Budeš so mnou chodiť, keď dajaký groš zarobíš, mne ho dáš, keď kolo krčmy pôjdeš, chleba ti pôjdem kúpiť, ty ani nekukneš do krčmy a tak odvikneš od pijatiki:

— Pristaneš na to?

— Pristanem.

— No podaj mi ruku, že ma posluchneš.

Veľmi vďačne, tu máš aj pugilár s 30 halierami.

— No, Jurko môj, tak teraz si chlap! Ešte ti poviem naše minulé časy, kým prejdeme tú trstenskú roveň, aspoň sa nám čas minie. Povedz mi Juro, kolko si minul na krstiny pred pár rokmi?

Nuž do 40 zl., ba ešte viac! Akoby nie, keď sa z celej obci ženy zišly, skákali na pec, s pece na lavicu, s lavice na zem, pily, spievaly, tancovaly, keď som dva sudy piva doniesol a jedon súdok goralky a zase dva vína, k tomu inšie veci! A keď sa to vypilo, i po dvakrát sa ešte duplovalo. Keď sa opili, to všetko na zemi ležalo, a že to bolo v lete, kolo domu spalý ani vojsko. Veru nejednej psy ústa lizaly. Ale či to bolo len u mňa? Veď to na každých krstínach tak bolo, lebo jedon druhému sa protivil. No vidíš Jurko, čo zas ja poviem: a svadby boly aj po tri dni i viac, a teraz len jeden deň, a vo fašiangy čo to bol za tanec? A teraz ho niet ani raz. A čo bolo najšpatnejšie, bol-li pohrab, všetci shromaždení na pohrabe sa zišli, odkiaľ bol mrtvý odprataný, v tom dome sa pilo, kolko sa chcelo. Ba keď hrobár jamu kopal, tam mu zanesli pálenky, aby najprv on vykropil tou čertovou vodou tú jamu; ba ešte sa hrobár tam v tej jame vyležal od pijatiky. Či to nebol hriech? Teraz sa už všetci zaviazali 25 zl. pokutu položiť, keby kto prestúpil a tak teraz všetko prestalo.

To máme čo dakovať Bohu za to, že nám dal dobrý úrad jak v Malom, tak vo Veľkom Borove. To sú statoční rychtári, ako je Jozef Vrašák a Ondro Purdjak; tí veľmi prísno trestajú a sú na pomoci pánu farárovi. Teraz je svet na novo zrodený, triezlivý, statočný. Či vidíš teraz opitého, lebo opytý? Málokedy! Jak špatne to vyzieralo, keď ženské sa hapkaly dolu obcou. Kolké sudy sme nieraz tislí hore Vrašákovým dvorcom. Kolkí ľudia nieraz bosí šli v nedeľu s krčmy, čo sa čez Omšu opili a druhí šli z kostola; ako to čudne vyzieralo? Kolké voly malý naši občania ako pamätám, že rohy do maštale nemôhli vtrepáť, teraz ich niet! A žid aký prišiel chudí a teraz aký je vypasený; tam je naša bieda, naše mozole, a my musíme psotáriť. No už mu idú dolu uši teraz, lebo je v krčme ticho, ale mu už parom, keď má vačok s tisíckami vyfutrovaný.

— Janko môj, bratku môj dobrý! Mne to už ide do náreku. Neškodily mi tie výčitky tvoje. Tuším sa už len predsa musím dať na pokanie, veď sám vidím, že mi bude čo chvíľa zúfať od biedy. A sám som si bol na príčine, veru sám! Ťažko mi okolo srdca. Heno je ten kríž pri ceste, treba složiť klobúk, ba nechaj ma, idem si ta odpočinúť a pomodliť sa. Už tu spravím sľub a sa zrieknem pálenky navždy. Bože milostivý, buď mi na pomoci!

— Pán Boh uslyš a fa ráč posilniť! Idem i ja a budeme sa spolu modliť.

Ján Vdovka

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prílepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany pofahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Narodeniny jeho veličenstvo kráľa. Náš slávne panujúci kráľ Franc Jozef I. dňa 18. augusta zavíril 72. rok požehnaného života svojho. Pamätný deň tento s radostným srdcom svätia všetky národy žijúce pod mohutnou berlou dobrotivého panovníka prosiac Hospodina, aby poprial kráľovi Francovi Jozefovi dlhého života a stáleho zdravia k blahu jeho poddaných. — Dňa 18-ho augusta predpoludním z príležitosti narodenín jeho veličenstva v budínskom chráme kráľa Matiaša boli slávnostné služby Božie, na ktorých pontifikoval kniežaprimas kardinál Vaszary. Na službách Božích prítomní boli všetci v hlavnom meste baviaci sa členovia vlády a zastupitelia vrchností. Vojsko osobitne zasvätilo kráľove narodenie: na Krvavom poli bola omša a potom prehliadka posádky.

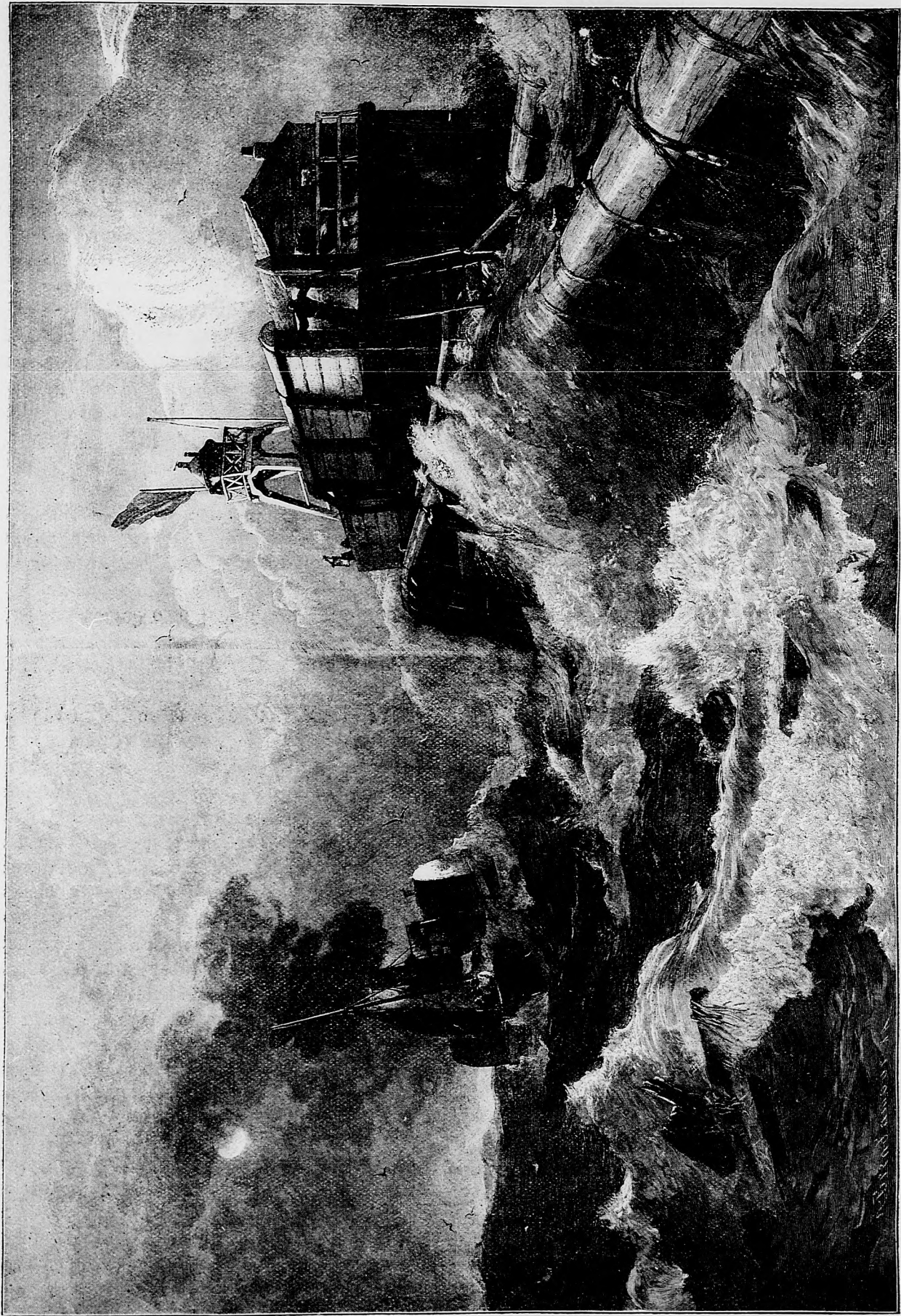
Korunácia v Anglicku. Dňa 9-ho augusta v chráme westminsterského opátstva v Londýne pokorunovali anglického kráľa Edvarda VII. Korunačná slávnosť bola mimoriadne skvelá dľa dávnych tradicionálnych predpisov. Anglický ľud plesal, že sa kráľ zotavil z ťažkej choroby svojej a že mu canterbury-ský arcibiskup konečne položil mohol korunu anglických panovníkov na hlavu. V sobotu už zavčas rána hrnul sa ľud so viac strán na ulice, kade tiahnuť mal korunačný pochod. O 8. hod. vojsko tiahlo na svoje miesta. A okolo deviatej hod. hyntov za hyntovom jachal ku ozdobenému chrámu. V chráme bolo vyše 7000 sedísk. Nakolko bolo možné, postarali sa pre

čakajúcich aj o pohodlnosť, totiž zariadili hostinec, poštu aj telegrafický úrad. Korunačný pochod o 11. hod. pohnul sa z Buckinghamskej paloty. O pol 12. výstrely z dela oznamovali, že kráľ došiel už do chrámu westminsterského. Popri ňom šli ministerský predseda Balfour, Earl, lord-kancellár Halsbury a knieža Civy a za nimi s veľkým cirkevným sprievodom canterburský arcibiskup. Po kráľovi prišli zemanie s kráľovskými odznakmi a mnohí hodnostári. Konečne počaly sa korunačné obrady s kázňou, po ktorej nasledovala prisaha. Po prisaha kráľ vrátil sa na svoje miesto, kde si kľaknul, pokým arcibiskup spieval *Veni creator spiritus*. Za tým kráľa odeli do korunačného plášťa, arcibiskup podal mu kraj. jablko s krížom na znak toho, že každá moc pochádza od Spasiteľa. Arcib. zatým vysvätil korunu, ktorá stála na oltári a potom položil ju kráľovi na hlavu. Stalo sa to na poludnie o 12. hod. 40minútach. Za tým nasledovalo *Te Deum* a holdovanie pred kráľom: najprv arcibiskupi a biskupi pristúpili ku kráľovi a vzdali mu svoj hold. Za tým waleský princ Juraj složil prisahu vernosti svojmu otcovi a kráľovi, dotknul sa koruny a bozkal mu ruku, na čo kráľ vrele objal svojho syna a bozkal ho. Potom nasledovali kniežatá, earli, viscounti v skupeninách a vždy jedon z nich prisahal a ostatný ticho za ním odriekali prisahu. Konečne zavznely trúby a bubny v ohromný oduševnení ohlas: Boh udrž kráľa Edvarda, nech dlho žije kráľ Edvard, nech žije kráľ! S tým korunácia kráľa bola skončená. Na to yorkský arcibiskup pred oltárom pokorunoval kráľovnú, nad ktorou štyri peerky držaly baldachín. Arcibiskup natiahol jej prsteň na prst a položil jej korunu na hlavu rieknuť: «Prijmi korunu sviatosti a pokoja». Slávnosť skončila sa prisluhovaním Večere pána a odspievaním anglickej hymny okolo 1. hod. popoludní. Kráľovský pár za hlučných ovácií národa vrátil sa do kráľovskej paloty, pred ktorou plesaly a jasaly obrovské zástupy obecenstva.

Najmladšia arcikňažna. Arcikňažna Blanka, manželka arcikniežata Leopolda Salvatora 9. t. m. porodila vo Viedni zdravú dcérku. Malú arcikňažnu v sobotu pokrstili v kaplnke viedeňského Hofburgu na meno: Assunta Alice Ferdinanda Blanka Leopoldína Margita Beatrix Jozefína Rafaela Michala Ignacia Filomena. Krstnou matkou malej arcikňažny bola toskánska veľkokňažna Alice.

Otvorenie advokátskej kancellárie. Pán dr. Pavel Valášek oznamuje, že svoju pravotársku kancelláriu otvoril v Budapešti, VIII., Aggteleki-ulica č. 19. II. posch. dvere č. 10. Prajeme mnoho zdraru!

Prehliadka anglickej flotti. Z Portsmoutha oznamujú: V sobotu kráľ Edvard držal prehliadku nad anglickým vojenským loďstvom. V prístave bolo 20 obrnených lodí, 24 križiakov, 15 fregatt a 32 torpedových lodí. Tieto lode stály v piatich radoch, v šiestom stáli lode cudzích mocností. Kráľ popoludní o 1. hod. odišiel na svojej lodi z Cowesa a keď sa kráľova loď blížila ku flotte, každá loď 21 výstrelami z dela pozdravila kráľa, podobne pozdravily kráľa aj pobrežné batterie. Kráľova

Morská loď v prístave počas víchru.

loď za hlučných ovácií mužstva lodí prešla popri všetkých šiestich radoch loďstva. Menovite mužstvo cudzích vojenských lodí prijalo kráľa oduševnene. Po prehladke kráľovská loď zastala oproti vodcovskej lode «Royal Sovereign», na čo mužstvo všetkých lodí vypuklo v obrovské «hurrá!» Večer byly lode a prístia skvele osvetlené.

Počasie. Z Turca nám oznamujú, že tam je tak chladno, že neškodila by veru aj zakúrená pec; miesty na hornom vidieku, že aj mrzlo.

Nová osobná tarifa na uhorských štátových železničiach má vstúpiť do života s 1. januárom roku 1903. Budú teda dve nové zóny a prvá o 10—30 halierov povýšená.

Smrť. Ťažký úder zastihnul ministra pravosúdia dra Alexandra Plósza. Jeho brat Pavel Plósz professor na lekárskej fakulte budapeštianskej university v sobotu Budapešti zomrel. Smrť všeobecne vážneho učára a lekára vzbudila úprimnú sústrasť. Dr. Plós bol 58ročný.

Vyznačenie čanádskeho biskupa. Z Rímu oznamujú, že pápež lev XIII. vo svojom dňa 31. júla vydanom breve čanádskeho biskupa Alexandra Dessewffyho za veľké zásluhy nadobudnuté na poli cirkevnom vymenoval za prístojaceho pápežského trónu a za rímskeho grófa.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ rytierskym krížom rádu Franca Jozefa vyznačil Árpáda Koscha, majiteľa tlačiarne v Prešove, za zásluhy nadobudnuté na poli priemyslu a verejnej osvety.

Minister vnútorných záležitostí proti kupčeniu s dievčatmi. Minister vnútorných záležitostí Koloman Széll umienil si zamedziť kupčenie s dievčatmi, ktoré bezbožní India nateraz v tak úžasných rozmeroch sprežívajú. Predovšetkým zprísnil vydávanie passov. Nariadil, aby vrchnosti odteraz slobodným devám len v tom páde daly passy, jestli s nimi aj matka cestuje, alebo «kde to nie je možné, tam aspoň nech dokážu, že deva cestuje s vedomím a dovolením rodičov a cieľ cestovania je bezpodmienečne statočný». Zároveň s týmto ohľadom na krátky čas znejúcich a pohraničnými vrchnosťami vystavených passov minister vnútra vyhlásil, že kto ostane v cudzozemsku vyše určeného času, tomu aby viac vrchnosti na krátky čas znejúci pass nevydali.

Plzenské pivo v Ríme. Jako «Berl. Tagbl.» sdeľuje, v Ríme už celý jeden mesiac jestvuje plzenská reštaurácia, ktorá robí tak dobré obchody, že za krátky čas zložené budú v Ríme dve nové reštaurácie s plzenským s pivom.

Veľký požiar. Z Breslavy telegrafujú, že na ruskej hranici ležiaca obec Černikov v noci s piatku na sobotu ľahla popolom. Viac než 200 domov a veľmi mnoho hospodárskych stavísk padlo v obeť obrovskému ohňu a hovorí sa, že zhorelo aj viac detí. Stopäťdesiat rodín ostalo bez prístrešia.

Korunačný dar Anglicka. Medzi tými nepočetnými darmi, ktoré bol kráľ Edvard VII. dostal zaiste najcenejším je ten, ktorý mu dal anglický ľud z príležitosti

korunácie. Dar, ktorý hlavný mešťanosta Londína bol odovzdal kráľovi, je jeden chek na 115.000 funtov šterlingov. Tento obrovský obnos, ktorý v našich peniazoch obnáša dva milióny sedemstošesťdesiat tisíc korún, poskladal anglický ľud. Dar kráľ má obrátiť na dobročinné ciele a preto už aj odovzdal poukážku waleskému princovi, čo protektorovi veľkej ešte kráľovnou Viktoriou založenej špitálskej zakladiny «King Edward Hospital Found», aby obnos ten z anglickej banky vyzdvihol a upotrebil k vyplateniu dlhov londýnskych nemocníc.

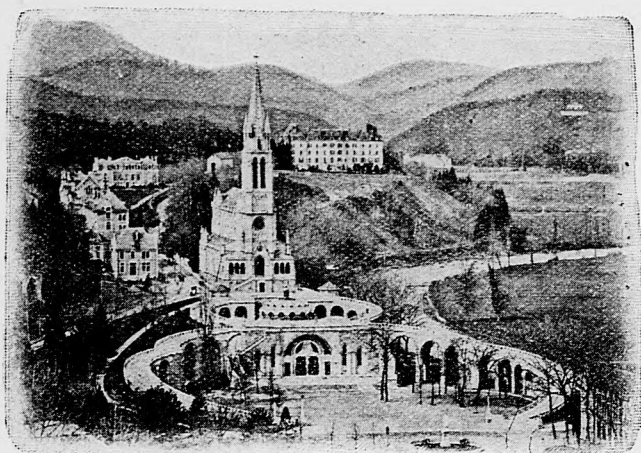
Pozor na deti. Z Grimáde nám píšú, že tamojšia Maria Dostal, zaprela svoje dve deti v dome, jedno dvojročné dievčatko a štyriročného chlapca. Keď chlapec tento sa prebudil, vzal zápalky a zapálil posteľ, v ktorej ležala jeho dvaročná sestra; posteľ sa chytila plameňom, tak, že zakiaľ shrkli sa ľudia, deti tieto na uhoľ boli spálené. V tom došla matka domov, spadla a ktorá hneď aj omdlela, keď videla svoje dvojce deti už spálené.

Záležitosť chudobných z ohľadu policajného. Budapeštianska polícia vydala zprávu o záležitosti chudobných roku 1901. s ohľadu policajného. Mnoho starosti spôsobili policii nielen zahaľaci a práceneschopní, lež i sami bez zamestnania sa nachádzajúci ľudia, ktorých počet polícia páči na 12.000. Proletariat, dľa zkúsenosti policie stále sa šíri. Roku 1901. pre túlanie sa odvedli na policiu 12.206 osôb, pre žobranie ale 3472. Medzi odvedenými tulákmi bolo práceneschopných 263, medzi žobrákmi 479, tedy dovedna 742 takých ľudí ktorí si neboli vstave prácou rúk zarobiť svoj chlebič. Ohľadom práce vyhybujúcich zahalačov polícia žiada, aby byly pre nich postavené nútené pracovne, pretože policajná väznica šupáreň nie sú vstave prijať množstvo tulákov a žobrákov. Počet robotníkov bez práce v Budapešti vzrastá, čo už preto mnoho starosti pôsobí policii, pretože robotníci bez zamestnania viackrát zviadli pouličné demonštrácie. Vzrast priestupkov proti majetku dľa policie bezpochyby súvisí s postupovaním nedostatku práce, Polícia roku 1901. v 235 pádoch dala dovolenie na sbieranie milodarov. Počet prípadov žebrania klesol, čo sa môže pripísať z čiastky bedlivému dozorstvu policie, no veľmi veľkú účasť má v tom verejná dobročinnosť rozličných spolkov, ktoré behom účinkovaly.

Oprava. Čisté prijmy dňa 3. aug. na spišskej Smrdžonke vydržanej dobročinnnej zábavy nie 5 korún — ako to v minulom č. mylne stalo — ale vyššie 500 kor. obnášajú.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putevavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor., 100 výt. 350 hal.

Jubilárna púť do Lourdu.

Na sviatok svätého Ruženca pod duchovným vedením dôstojných pánov Jozefa *Kompáněk*, dekana-farára a Michala *Kada*, farára pohne sa z Budapešte dňa **28-ho septembra** roku 1902. Návrat dňa **15-ho októbra**.

Smer cesty:

Budapešť—Záhreb—Fiume—Sv. Peter—Cormons—Mestre—Majland, (pobyť) Genua—Nizza, (pobyť) v Lourdu (4 dni pobyť), Toulouse—Marseille (pobyť), Genua (pobyť), Majland—Mestre—Cormons—Sv. Peter—Fiume—Budapešť.

Prihlásiť sa možno u duchovných vodcov. U týchže je k dostániu i čiastočný program.

Jozef Kompáněk,

dekan-farár, majiteľ záslužného pápežského križa «Pro Ecclesia et Pontifice» v Nagy-Sztricze (Trenčianska stolica.)

Michal Kada,

farár, majiteľ pápežského záslužného križa «Benemerenti» Szent-Endre (Peštianska stolica.)

Púť do Mariacelly.

Bežného roku bude sa konať sv. púť podhorská do **Mariacelly** nasledujúcim spôsobom: **5-ho septembra** jakožto v deň začiatku sv. púti nech každý, kto sa chce pripojiť k processii, sa dostaví k prvému ranajšiemu vlaku idúcemu z **Trnavi** do **Prešporku**, kartu nech si vymení hneď do **Viedna**. V **Prešporku**, jak príjde peštansko-viedenský vlak, hneď musíme presedať a dovezeme sa o 9 hodine do **Viedna** na **Staatsbahn**; odtiaľ pôjdeme na **Südbahn**, tak že o 12-tej hodine na poludnia budeme v **Mödlingu**; tam budeme obedovať a pôjdeme do sv. **Križa** na noc. 6-ho septembra včas ráno sme v **Maria-Hafenbergu** na sv. omšiach. Odtiaľ pôjdeme peší do **Altenmarku**; tu sadneme na železnicu a na poludnie sme v **Lilienfelde** tojest u «**Ježiš, Maria, Jozef**». S tadiaľto pôjdeme zas peší do nedalakej **Mariacelly**, kam prídeme 7-ho septembra na večer. 8-ho septembra na deň «Narodenia P. Marie» budeme tam celý deň. 9-ho

septembra ráno pôjdeme odtiaľ peší do **Scheibsu**, tam sadneme na železnicu a kto bude chcieť do **Maria Taferl**, alebo komu bude vôľa ku **Sv. Trojici**.

Cesta sem a tam bude stáť **4 zl. 50 kr. r. č.** Kto pôjde ale ku **Sv. Trojici**, ten bude museť platiť viac.

V **Pezinku**, dňa 4-ho augusta 1902.

P. Celsus Horváth,
guardian.

Ján Slezák,
vodca processie.

DOPISY.

Velké Leváre.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slávna Redakcia!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky v «**Kreštane**» uverejniť.

Od nás zriedka čo čítať, pretože sa nemáme s čím pochváliť. U nás málo kto venuje pár halierov na také veci, ktoré by ho viedly k dobrému povedomiu ako k životnému tak aj dušnému tiež spaseniu. U nás radšej vypije každý deň pol litra tej čertovice, než by si predplatil na daký dobrý časopis, s ktorého by sa poučil a vzdelával. Preto aj od nás málo píšú, pretože málo čítavajú. Ale teraz nedávno bol volakto napísal článok, «že vraj aký sú u nás ľudáci». No, ten dobrý priateľ nehovoril lož, lež povedal pravdu, lebo u nás sú ľudáci len tak z vrchu, ktorí nemajú ešte odhodlaného ducha k tomu, aby mohli byť opravdovými ľudákmi; najmä naši páni kupci a šenkári, ako to aj v čas volby si povedali, keď sa ich dakto pýtal, «že prečo sú liberáli.» Oni odpovedali: Že nemôžu byť ľudákmi, lebo že by boli veľmi prenasledovaní: ba že by aj o konsesiu (regál) prišli, zároveň toho aby nemohli byť viac šenkármi a kupcami.

Žiaľ Bobu, že sa tak vyslovujete vy páni šenkári a kupci, že bojíte sa byť ľudákmi! Prečo? Preto, pretože málo čítate naše časopisy, málo sa vzdelávate v právach, umení a vedy, tak že následkom toho ste dost hlboko zaslepení.

My sme presvedčení o tom dobre, že keď berieme nášho «**Kreštana**» alebo «**Ludové Noviny**» do ruky a čítame, ako v druhých obciach sa postavili smelo pri volbe šenkári alebo aj kupci, a zostali vernými synmi zástavy ľudovej, bez toho že by im bolo na pamäť došlo, že budú prenasledovaní, alebo že im vezmú regále.

Nuž pýtam sa Vás, prečo je to?

Preto, že tito pilne čítajú svoje časopisy, a vzdor toho že pilne čítajú, sú vzdelaní a seba dobrého povedomia tiež neoceniteľní.

Tak bratia drahí! Čítajte pilne naše časopisy a dobré tiež poučné knihy, lebo len vtedy stať sa môžeme tak neohrozenými ľudákmi, že v čas volby sa nedáme zakúpiť, ale ostaneme si verní svojmu.

Tak bratia milí! Povzbudujte tiež našu mládež k čítaniu, lebo len vtedy môžeme úfať sa, že dosiahneme to, čo sme stratili.

S Bohom!

Jozef Krátkozraký.

Z pod Rokoša (okresu žabokreckého.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prvý rok je tomu, čo noviny «Kreštana» držím, ale málo od nás dopisov čítam. Tak som si umienil ja, že o našej obci, ktorá je neďaleko Prievidze pár riadkov napíšem. — Naša obec pozostáva blízko do tisíc duší a to vyjmúc troch židov, ostatní sme všetci katolíci. Zaoberáme sa zväčša roľníctvom a ovocinárstvom. Ľud u nás je takto aj dosť vzdelaný, ale zholá na nič neobetuje; voľaktori sú tiež aj závistliví; je aj dosť nábožní, čo s toho vidieť, že náš kostol je na sviatky prepĺnený. Fara je v našej obci. Duchovného otca máme velp. dekana, dosť mladého a velice prajného, pracovitého, nábožného a pilného v svojom úrade, ktorý už viac krát chce založiť aj spolky ale ľud nechce.

Máme tiež jedného dobrodince v osobe Fraňka Nemček, kanonika z našej obce.

Tento náš dobrý duchovný otec a krajan, dal nám skvôstne obnoviť celý náš kostol, dal nám nový organ, nové obloky, nové šramky pred veľký oltár, a dal ho tiež peknou maľbou vymalovať, ktorý sa len teraz dokončil.

Vyslovujem tedy veľkú vďaku nášmu dobrodincovi v mene všetkých veriacich, a prosím Boha, aby mu poprial dobré zdravie a po smrti blaženosť v kráľovstve nebeskom.

V tejto našej obci by nám aj dosť dobre bolo, keby tých protivných lakomých pár liberálov sme nemali. Máme dva sklepy, jedného žida mladého pána a druhého kreštana katolíka, ktorého chudáka by tento liberálny úrad silou-mocou chcel povzbaviť jeho obchodu. — Poneváž tento katolík, ako dobrý pomocník ľudovej strane, má nás niektorých na pozore s dobrými poučnými článkami, a pritom tiež s jeho dobrým a čerstvým tovarom nás dobre obsluhuje, bárs je chudobný, ale mu zato tovar veru nesplesnie, jako druhým.

Teda drahí veriaci! Pán Boh nám prikázal «miluj bližného svojho tak, ako seba samého.»

Tedy drahí rodáci! Nože prosím vás, majte sa k práci za blaho rodu pri každej príležitosti, kde robí sa nám krivda, postavme sa smelo do očí našich krivditeľov, ukážme, že nie sme otroci, lež že sme seba povedomí ľudia; poznajme mužov svojich, hájme si česť národa slovenského, buďme už raz statní bojovníci za naše práva, milujme sa a spojme sa, lebo jednotlivcov ľahko zlomia, ale keď budeme takto spoločne držať, tak neprelomí nás žiaden mlatí páh Khahán, Rosenthal, Chaím, Hofman, Harstein, Terkeltaub ani Schüngut. Volajme k Pánovi o pomoc: Ó, Bože Stvoriteľu všetkých národov, smiluj sa i nad dúfajúcim v Teba národom slovenským, daj už raz seba vedomia Slovači a pokor našich všetkých nepriateľov. Bože vyslyš nás!

Liberálni protivník z pod Rokoša.

Úžitočnosť ovocných stromov.

Z «Prednášok o ovocinárstve.»

(Pokračovanie.)

Kraj bez stromu je i planší, ako ktorý oplýva ovocným stromom. Strom totiž svojím tieňom mierni páľivosť slnka, bylina ostane v tieni sviežšia, i vlaha je trvácjšia, lebo medzi stromom i rosa je hojnejšia. A keď k tomu pridám, že stromy majú vplyv i na fahanie mračien a tam i častejšie dážďik sprchne, ako na pustatinu, už to by malo pohnúť hospodára k rozvažovaniu, či nenie hodno sadiť ovocný strom? — V istom zadunajskom okolí benediktínsky rád mal pustatinu, kde dážď zriedka v lete padal, ale tým viac páľilo slnko, že z úrody málokterý rok malo obyvatelstvo voľačo. Pritom i pôda bola planá. Benediktíni dali sa vysádzať ovocný strom pri cestách, v zahradách, v obciach. Počali sadiť i lesy a hľa, aká premena o niekoľko rokov! Akonáhle strom zmohutnel, jeho list polepšoval pôdu, držal viac rosu, padnul už častejšie dážď a tak z neúrodnej pustatiny stal sa úrodný kraj.

5. Kde je veľa stromov, tam je i vzduch čerstvejší. Strom živí sa pomocou koreňa v zemi a pomocou lístia v povetrí. Zo zeme ssaje pokrm v tekutom stave, v povetrí berie ho v stave plynnom. A strom pomocou lístia vdychuje do seba práve tú časť povetria, ktorá vzduch kazí, ktorú preto i dusíkom nazývame: a to sú tie výpary škodlivé, ktoré človek a zviera vydychuje, ktoré z hnoja sa paria a z močarísk vychádzajú, z ktorých mohly by povstať rôzne, i nákazlivé nemoce. Stromy vydychujú opäť tú časť povetria, ktorá vzduch čistí a ktorá človeka a živočíchov obživuje a sviežimi činí: tak zvaný kyslík, ktorý je prepotrebný k utvoreniu krve v pľúcach. Takým spôsobom pestovanie ovocného stromu i zo zdravotného ohľadu sa odporúča. Odtiaľ pochádza, že bohatí ľudia veľkých miest zo zdravotného ohľadu opúšťajú cez leto svoje bydliská nezdravým povetrim nasýtené a vyhľadávajú kraje stromami bohato obsadené; tam na čerstvom vzduchu sa zdržujú, aby sa zotavili a v tom kraji dajú utŕžiť

nejedon groš, čo obyvatelstvu tiež nenie k zahodeniu.

6. Pri stromoví má i včelárstvo budúcnosť, lebo tieto odvetvia sa navzájom doplňujú. Nakoľko včeličky kvetovým práškom z úrodňujú strom, a naopak stromový kvet dodáva výživu včelám, lebo je mádonosný. Jestli mal náš pán farár pominulého roku (1900) len z agátového kvetu, 2 metrické centy mádu z 20 klátov v cene 100 zl., koľko by dorobil, keď by bolo u nás pomimo agátov i ovocného stromovia?

7. Vysadený ovocný strom v peknom rade pred domami v obci, na hradskej krásne stromoradie: ďalej stromy na hrádzach, na lúkach i vedľa poľných ciest; potom pekným radom vysadené záhumníská a zahrady na štepnicke premenené tešia nás, vzbudzujú príjemný vzhľad a budia v nás krásocit. Vedť radosť je človeku pobýť pod stromoradiem, i radšej prechodí sa človek na takom mieste, kde popri tóni je chránený i od vetra.

8. Tieto stromy ale popri svojej kráske majú i ten vplyv na pestovateľa, že ušľachťujú jeho mravy a tak poskytujú i duševný pôžitok. Dokázaná vec je, že kto je milovníkom ovocinárstva a zaoberá sa dochovávaním stromovia, ten sa sošľachťuje. Kto najde si v prázdnych chvíľach zamestnanie pri ovocných stromoch, ten nemá ani času, ani chuti na iné daromnice. — Lúto by mu bolo času v krčme, lúto pri kartách; keď ho môže tak šľachetne použiť pri svojích štepoch. Ovocinárstvo stane sa mu krateschvílou. Už takmer do porekadla prechádza výpoveď istého tureckého bašu, ktorý povedal: «Nemôže byť zlostník ten, kto je milovníkom ovocných stromov». Oglár Bég, kapitán pevnosti sikulskej (r. 1666) ako to sám píše v listoch, prepustil na slobodu väzňov, ktorí mu slúbili, že vysadia po 30 stromov a dva razy po 10 meríc obilia vysejú, lebo hovoril: «Taký človek nemôže byť zlostníkom, kto pestuje ovocný strom». Čo sa týka ale dane, takú smluvu učinil s poddanými, že kto od brány mal platiť 4-60 K. dane, 2 K. mu odpustil, keď mu prisľúbil vysádzať ovocné stromky. On čo mahomedán má vraj príkaz, aby každý v živote svojom aspoň 50 stromkov dochoval a že Allah (tak menujú Boha) takého požehná, kto tento príkaz splní. — Sikulský hrad je už dávno v rumoch, ale sikulské jablká až podnes sú okrasou mnohých stolov.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť lebo o adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

S. v. K. To vypísanie čo podáva J. S. stalo sa návodom pôvodcovým. Pokračovanie slúbené ešte nedostali sme.

Vp. Štefan Hattyár. Ďakujeme! V budúcom čísle uverejníme.

Všadebol, Trakovičanoch. Pre nával druhých dopisov, nemohli sme váš upotrebiť. Prípadne si však odložíme a uverejníme. Radíme Vám, by ste si lepší pozor dali na písmo.

Krátkozraký, V. Leváre. Ste hodný chlap. Môžete byť istý, že sa aj my úprimne tešíme z vás. Len ďalej učte sa čistej slovenčine, čítajte dobré poučné knihy z Turč. Sv. Martina, a tak pridete aj k inému presvedčeniu.

Liberálni protivník. Tak sa nám zdá, že nemôžu Vás pochopiť, čo je to «svoj k svojmu!»

Vp. A. Rojko. Obdržali sme. Odpoveď dostanete listovne s popravného miesta. Zasielame Vám rodácky pozdrav?

Staroturán. No, darmo je, že voličia okresu toho boli tak slabí; že dali sa napájať, strašiť a podplácať. To sa len tam môže stať, kde ľud nečíta z hola žiadneho časopisu. V nitrianskej stolice neprevedú nič liberáli. Dopis je dobrý, ale musíme si ho teraz odložiť.

Ján Vdovka V budúcom čísle. Srdečná vďaka!

Velp. Fraňko Klein. Vitajte! V budúcom čísle.

Tomáš Piťoňák. Použijeme budúce. Nakoľko Vám je možné, len povzbudzujte.

Jozef Harinek. Pán minister Darányi práma len v utorok od 2—4 hod. popoludní.

Ján Krajčík, Krupina. Uhádzajte sa k velp. Štefanovi Janovčik v Likavke o. p. Lipt. Ružomberok.

Javorský. Dopis sme uverejnili. Vďaka zaň!

Ján Straka v K. Veľmi nám je ľúto, že nemohli sme žiadosti Vašej zadosť učiniť. Práca došla už pozde. V budúcom čísle.

Občan. V budúcom čísle.

Anton Riesler, Egbell. Nemôžeme Vám poradiť. Ale zato buďte naším horliteľom!

P. Verný. Práca došla. Pán Boh zaplať.

Michal Jureso. Odpíšeme vám.

Cestovateľ. Správu sme obdržali. Ponevác došla na čas nemohli sme ju uverejniť. Len sa páni Bratia do vesela, nebojte sa tých krikľúnov, ktorí vás už ani za občanov vlasti nechcú považovať. Keď nám na budúce budete písať, tak nepíšte toho tak veľa, lebo je to zbytočné. Dopis prepracujeme a uverejníme.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostalí, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Dennica. Ročník V. Číslo 6. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Preplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 3. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šesťnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecenstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Časopis musealnej slovenskej spoločnosti Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 3. Turčianský Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročíte 4 koruny platíť sa zaviaže.

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre ctiteľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 20 hal.; viaz. výt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spinokov 2 kor. 80 hal.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spinokov 3 kor. 20 halierov.

Katolícky ľudový katechismus. Spísal Fr. Špirago. Preložil Štefan Mišík. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Druhý diel: Učenie o mravoch. Tlačou Jozefa Teslika v Skalici. Cena 3 kor.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky *dve*.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 7. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešt, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažík. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa na tolko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poníženosťou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskavi nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolíka jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nižšú adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1902. 18-ho augusta. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovský*, učiteľ.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8·90—9·50 kor., peštianska 8·85 9·35 kor., z Báčky 8·85 kor., banátska 8·75—9·20.

Jačmeň: na krm 6·15—6·15 korún, do pálenie — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5·10—5·20 kor.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	15·40	15·10	14·80	14·70	14·00	13·60
	6	7	7½	8		
	13·20	12·60	11·—	6·—		

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežata Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

Maria Kongregáció

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. kráľ. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-utca 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4·60 korún, hrubé 4·70 korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·15—7·75 brnava 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50——. **Hrach:** 09·00—11·20, lúpaný 20·—·—. **Šušovica** horšia 08·—·—, lepšia 15·00—16·—·—. **Mak:** 26·50—28·50, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová —·—·—. Lucerna 43·—38·—, všetko 50 klgr.

Raž: 6·75—7·— kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina ³/₁₀₀ 48·—⁴/₁₀₀ 48·75—·—, udená dobrá slanina 48·50—·— po 50 klgr.

Najnovší holiaci stroj

s ktorým sa každý mužský chytro s najväčšou ľahkosťou bez toho žeby sa porezal mohol, sám holiť môže.

Ceny sú: Prefahujúci remeň, miedelnička a pemzel 8 korún 75 hal.

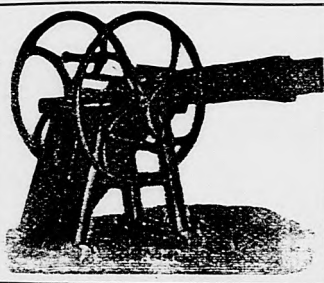
Holiaci apparát podľa najnovšieho vynálezu s ktorým sa bez všetkej zbehlosti holiť možno je spolu i hore pomenované veci komplet 10 korún, v neprajnom páde ale peniaze sa späťky pošfú.

Lindenberg Samu, Budapest, Hermina-út 21/a.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceťovými auličkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a **stroje** na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v **Bytči** (Nagy-Bittse).

Dávam do predajú mlyn na dva kamene Zložený. Ku mlynu patria dve izby, maštal, drevárem, ovocná záhrada a jedna veľká lúka; mlyn stojí blízko dediny dobre zachovaly.

Kto by sa o túto kupu zaujal, nech sa obráti na nižšie udaného, ktorí podá bližšie správy písobne alebo ústne.

Anton Palkovič, mlynár.

Tót-Gurab, op. Bazín (presporšská stol.)

Prijmem

do svojej stolárskej dieľne dvoch 14—15-ročných chlapcov

za učnov.

Bližšie správy podá nižšie udaný.

Jozef Antal,

stolársky majster

v Piešťanoch (Pöstyén) nitrián. stol.

Dávam do predaju dva domy,

jeden novovystavený pod škriabov a druhý pod šindolom na jednom mieste. Pri dome je pekná záhrada vo verk. 800 □ siah. Cena 3800 zl. 6400 korun.

Kto by sa o ten kup zaujal, nech sa obráti na nižšie udaného, ktorý podá bližšie zprávy.

Vincent Kalab

v Piešťanoch (Pöstyén, nitrián. stol.)

Sväto-Štefanská ul. č. 16.

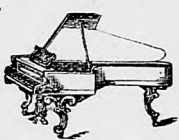
Do svojho obchodu s miešaným tovarom prijmem hneď učna (učenca) asi 13—14-ročného, ktorý zná aj maďarskú jak možno i nemeckú reč s dobrého domu

Karol Merešš, kupec

v Námestove (Oravská stolica).

Pozor!

Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dostanete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšie a najvýbornejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník.

Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

Tvoje svine budú tučné, hrubé a masné, ich mäso bude chutné, jestli svinský popravujúci prach od Doktora Trnkóczyho do krmu dávať budeš. Od upotrebenia jedného paklika takéhoto prachu už veľkú premenu možno zbrať, cena jedného paklika s úpravou potrebovania 50 hal., 5 paklíkov 2 koruni, k dostaniu je v každom kupectve, keď nie, tak po pošte v lekární Trnkóczyho v Lajbachu, Krain, u tohto posledného sú k dostaniu: Doktora Trnkóczyho vyznačené žalúdočné kvapky, (tieto sú také, jako Maria-Cellske kvapky, Balsam, Žaludkový liker, kapusné víno atď., (1 fl. 40 hal.), 6 fl. 2 koruni, pilulky, k prehnaniu a k čisteniu žalúdka 1 škat. 42 hal., 6 škat. 2 kor. 10 hal. Kaškanie, plúca a prsia čistenia 1 fl. 56 hal., 6 fl. 5 kor. Lámka, pichanie kostí alebo krčie 1 fl. 1 kor., 6 fl. 4 kor. 50 hal., Otlakový flajster 1 fl. 80 hal., 6 fl. 3 kor. 50 hal.; Čistujúce a poľahčujúce the (čaj) 1 pak. 1 kor., 5 pak. 4 kor.

Denné podakujúce prípisi, aj od doktorov chvalia tento liek.

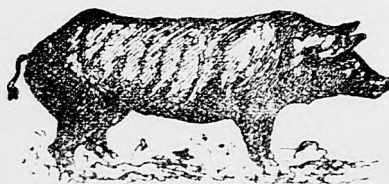
Ku meraniu pozemkov — commassatii — odporúčame p. **Leopolda Borossy**-ho, merníka v Prievidzi (stol. nitrianska.)

Ako som už viacráz počul, usilujú sa moji «dobry priatelia» také chýry rozširovať, že už menšie meračky a práce nepodujímam pre rozličné príčiny, menovite však preto, že som «veľkými prácami» zaujatý. Tieto chýry jednoducho za hlúpe nepravdy vyhlasujem.

S úctou

Lipót Borošši v Prievidzi.

Pozornosti našich hospodárov

čo najväčšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu svíň,

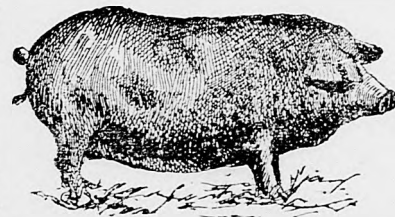
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni ošpané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha: o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco posielá

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduoch, krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumenty svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek nečistoty, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**